

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII KLASA V

Zasady ogólne:

Ocenie podlegają: prace klasowe, sprawdziany, odpowiedzi ustne, ćwiczenia praktyczne, praca ucznia na lekcji, prace dodatkowe oraz szczególne osiągnięcia.

1. **Prace klasowe**, sprawdziany przeprowadza się w formie pisemnej, a ich celem jest sprawdzenie wiadomości i umiejętności ucznia z zakresu danego działu lub jego fragmentu.
  - Prace klasowe planuje się na zakończenie każdego działu.
  - Prace klasowe są obowiązkowe dla wszystkich uczniów.
  - Sprawdziany, testy, prace klasowe są zapowiadane z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem.
  - Kartkówkę sprawdzającą wiedzę z 1-3 ostatnich jednostek lekcyjnych nauczyciel może przeprowadzić bez zapowiedzenia.
  - Jeżeli z przyczyn losowych uczeń nie może napisać pracy klasowej lub sprawdzianu z całą klasą, nauczyciel ustala nowy termin pisania – w ciągu dwóch tygodni od powrotu ucznia do szkoły.
2. **Odpowiedź ustna** obejmuje zakres programowy aktualnie realizowanego działu. Oceniając odpowiedź ustną, nauczyciel bierze pod uwagę:
  - zgodność wypowiedzi z postawionym pytaniem,
  - prawidłowe posługiwanie się pojęciami,
  - zawartość merytoryczną wypowiedzi,
  - sposób formułowania wypowiedzi.
  - Uczeń 2 razy w ciągu semestru może zgłosić nieprzygotowanie bez żadnych konsekwencji.
3. **Aktywność i praca ucznia na lekcji** są oceniane zależnie od ich charakteru, za pomocą plusów i minusów.
  - Plus uczeń może uzyskać m.in. za samodzielne wykonanie krótkiej pracy na lekcji, krótką prawidłową odpowiedź ustną, aktywną pracę w grupie, pomoc koleżeńską na lekcji przy rozwiązaniu problemu, przygotowanie materiałów wzbogacających proces lekcyjny, inne formy aktywności.

- Minus uczeń może uzyskać m.in. za : nieprzygotowanie do zajęć (zeszytu przedmiotowego, podręcznika lub innych środków dydaktycznych potrzebnych do lekcji), niewłaściwą pracę w grupie, brak zaangażowania na lekcji.

- Za 5 plusów uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą, za 3 minusy – ocenę niedostateczną; rozliczanie plusów i minusów odbywa się na bieżąco.

- Aktywność i praca ucznia na lekcji mogą być również oceniane za pomocą ocen m.in. za: samodzielne wykonanie krótkiej pracy na lekcji, krótką poprawną odpowiedź ustną, aktywną pracę w grupie, pomoc koleżeńską na lekcji przy rozwiązywaniu problemu, przygotowanie do lekcji, inicjatywę przy rozwiązywaniu problemów, znalezienie nieszablonowych rozwiązań.

4. **Ćwiczenia praktyczne** obejmują zadania praktyczne, które uczeń wykonuje podczas lekcji(album, plakat, prezentacja multimedialna, projekt edukacyjny, lapbook). Oceniając je, nauczyciel bierze pod uwagę: wartość merytoryczną, dokładność wykonania polecenia, staranność, w wypadku pracy w grupie stopień zaangażowania w wykonanie ćwiczenia.

6. **Prace dodatkowe** obejmują dodatkowe zadania dla zainteresowanych uczniów, prace projektowe wykonane indywidualnie lub zespołowo, przygotowanie gazetki ściennej, wykonanie pomocy naukowych, prezentacji. Oceniając ten rodzaj pracy, nauczyciel bierze pod uwagę m.in.: wartość merytoryczną pracy, estetykę wykonania, wkład pracy ucznia, sposób prezentacji, oryginalność i pomysłowość pracy.

Szczegółowe wymagania edukacyjne:

1. Najdawniejsze dzieje człowieka	– wskazuje kontynent, z którego pochodzi człowiek; – rozumie pojęcia: wędrowny i osiadły tryb życia oraz potrafi je wyjaśnić	– rozumie pojęcia: neolit, paleolit	– rozumie, dlaczego pierwsi ludzie prowadzili najpierw wędrowny, a później osiadły tryb życia; – wie, dlaczego pojawili się kupcy i rzemieślnicy	– analizuje wpływ przejścia z wędrownego na osiadły tryb życia na zmiany w życiu ludzi na różnych płaszczyznach	– analizuje wpływ warunków geograficznych na życie ludzi i zmiany w nim zachodzące
2. Mezopotamia – narodziny pierwszej cywilizacji	– wskazuje na mapie Mezopotamię; – wymienia trzy osiągnięcia	– omawia znaczenie nowych surowców, z których wykonywano narzędzia;	– omawia znaczenie wylewów rzek dla rozwoju rolnictwa; – omawia religię	– wymienia okoliczności, które wpłynęły na powstanie państwa	– analizuje znaczenie wynalezienia pisma dla funkcjonowania państwa; – wskazuje konsekwencje

	<p>mieszkańców Mezopotamii;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, kim był Hammurabi, i zna założenia jego kodeksu; – wymienia surowce, z których zaczęto wyrabiać narzędzia 	<ul style="list-style-type: none"> – zna najważniejsze rzeki Mezopotamii; – rozumie znaczenie słów: politeizm i kodeks 	<p>politeistyczną;</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia nazwę – Żyzny Półksiężyc 		<p>wynalezienia koła</p>
<p>3. Starożytny Egipt</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, nad jaką rzeką leży Egipt; – rozumie pojęcia: faraon i hieroglify; – rozumie pojęcia: politeizm, piramida, sarkofag, mumia; – wymienia trzy osiągnięcia Egipcjan 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, dlaczego wylewy Nilu miały wpływ na plony; – wie, czym zajmowali się: faraon, pisarze, rzemieślnicy, kupcy, kapłani; – wymienia bogów egipskich 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego Egipt był nazywany darem Nilu; – rozumie pojęcie monarcha despotyczna; – rozumie, dlaczego Egipcjanie mumifikowali zwłoki 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia władzę faraona; – rozumie znaczenie pisma dla funkcjonowania państwa; – rozumie znaczenie wynalazków Egipcjan 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje Egipt z Mezopotamią pod względem wpływu warunków geograficznych na życie mieszkańców; – porównuje wynalazki poznanych cywilizacji

4. Starożytny Izrael	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Palestynę; – rozumie pojęcia: dekalog, judaizm; – wie, w kogo wierzyli Żydzi 	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie pojęcia: monoteizm, Jahwe; – podaje cechy judaizmu 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na związek warunków geograficznych z zajęciami mieszkańców Palestyny; – wskazuje najważniejsze postacie z historii Izraela i wiąże je z wydarzeniami 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje wędrówki i niewolę Żydów 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje cechy judaizmu i chrześcijaństwa, dostrzega korzenie chrześcijaństwa w judaizmie
6. Cywilizacja starożytnych Greków	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie starożytną Grecję; rozumie pojęcie polis; 1. wymienia zajęcia Greków 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: Hellada, Hellenowie, akropol, agora, kolonia 	<ul style="list-style-type: none"> - dostrzega i omawia wpływ warunków geograficznych na zajęcia i sposób życia starożytnych Greków 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie przyczyny powstawania polis; 2. rozumie przyczyny kolonizacji greckiej 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie przyczyny wpływów greckich w basenie Morza Śródziemnego
7. W demokratycznych Atenach	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie demokracja 	<ul style="list-style-type: none"> omawia demokrację jako sposób sprawowania rządów 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia urzędników ateńskich oraz ich kompetencje 	<ul style="list-style-type: none"> omawia różnice w zadaniach kobiet i mężczyzn oraz obywateli i cudzoziemców 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje współczesną demokrację z demokracją ateńską
8. Wierzenia starożytnych Greków	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie politeizmu w odniesieniu do wierzeń Greków; wie, gdzie była siedziba bogów greckich; 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejszych bogów greckich: Zeusa, Posejdona, Hades, Atenę, Afrodytę, Herę, Apolla; opisuje wygląd bogów 	<ul style="list-style-type: none"> zna sposoby oddawania czci bogom 	<ul style="list-style-type: none"> wie, kim był Homer; wie, kim byli herosi 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi wskazać znaczenie religii jako czynnika jednoczącego Greków

	zna co najmniej jednego boga greckiego				
9. W teatrze i na igrzyskach	wie, gdzie odbywały się igrzyska; wie, jak wyglądał teatr grecki	wskazuje dyscypliny sportowe, które były uprawiane w czasie igrzysk; wie, jak wyglądała praca i stroje aktorów; wie, jaka była geneza teatru	rozumie znaczenie sportu w codziennym życiu Greków; wie, w jaki sposób nagradzano zwycięzców na igrzyskach	wie, czym różni się tragedia od komedii; wymienia twórców tragedii i komedii	uzasadnia, dlaczego igrzyska i teatr były czynnikami integrującymi Greków
10. Uczni, pisarze, artyści Zagadnienia Filozofia grecka. Literatura. Architektura i rzeźba.	potrafi wskazać budynek wzniesiony przez Greków; rozumie pojęcie filozofia; wie, jak wyglądało pismo greckie	rozumie znaczenie pisma dla rozwoju nauki; wymienia greckich filozofów; wskazuje nauki, które rozwinęły się w Grecji	rozdziela porządki architektoniczne; wie, czym zajmowali się filozofowie; zna dokonania Homera	porównuje osiągnięcia Greków z osiągnięciami dotychczas poznanych cywilizacji	dostrzega integrujący charakter sztuki i nauki greckiej
11. Rzym – od królestwa do republiki	potrafi wskazać Rzym na mapie; zna pojęcie republika	wie, kiedy Rzym stał się republiką; zna zasady funkcjonowania republiki; wymienia rzymskie urzędy; wie, jak byli wybierani	wskazuje kompetencje urzędników rzymskich	porównuje republikę rzymską z demokracją ateńską	rozumie przyczyny walk plebejuszy z patrycjuszami

		urzędnicy rzymscy			
12. Imperium Rzymskie	potrafi pokazać Imperium Rzymskie na mapie; wie skąd się brali niewolnicy; rozumie pojęcie cesarstwo	rozumie pojęcie romanizacja; wie, kim był Gajusz Juliusz Cezar; wie, kiedy upadła republika; omawia położenie niewolników	wskazuje przyczyny rzymskich podbojów; wie, jaki był wpływ Rzymian na podbite prowincje	rozumie, dlaczego doszło do upadku republiki; wskazuje efekty podbojów rzymskich i upadku republiki	omawia różnice między republiką a cesarstwem
13. Cywilizacja starożytnego Rzymu	rozumie pojęcia: akwedukt, łuk triumfalny, gladiator; omawia religię Rzymian	wymienia bogów rzymskich; wskazuje osiągnięcia Rzymian w budownictwie; potrafi wyjaśnić powiedzenie: „Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu.”	opowiada o edukacji rzymskiej; wymienia rzymskich twórców	wyjaśnia wpływ Greków na kulturę rzymską; uzasadnia, że państwo rzymskie było krajem wielu religii	dostrzega wpływ osiągnięć Rzymian na współczesny świat
14. Powstanie chrześcijaństwa i schyłek starożytności	zna datę upadku Cesarstwa Rzymskiego na Zachodzie; wie, gdzie i kiedy narodziło się chrześcijaństwo; wie, kim był Jezus Chrystus; rozumie pojęcie	omawia założenia chrześcijaństwa; wie, jak wyglądało życie pierwszych chrześcijan; omawia rozwój chrześcijaństwa; rozumie pojęcia: barbarzyńcy, tolerancja	rozumie przyczyny prześladowań chrześcijan; wskazuje przyczyny słabości Imperium Rzymskiego	wskazuje przyczyny upadku Cesarstwa Rzymskiego na Zachodzie	analizuje przyczyny rozwoju chrześcijaństwa

	chrześcijaństwo	religijna			
15. Bizancjum	wskazuje Bizancjum na mapie; rozumie pojęcia: cesarstwo wschodnie, schizma wschodnia; wie, jak wygląda mozaika	wymienia działania cesarza Justyniana; wskazuje osiągnięcia Bizancjum w dziedzinie kultury i architektury; zna konsekwencje schizmy wschodniej	wskazuje różnice między cesarstwem wschodnim a zachodnim; rozumie znaczenie Bizancjum dla zachowania dorobku starożytności	podaje argumenty uzasadniające przydomek cesarza Justyniana; wskazuje działania, które miały pomóc w odbudowaniu cesarstwa	omawia współczesne konsekwencje schizmy wschodniej
16. Powstanie cywilizacji islamu	wskazuje na mapie Półwysep Arabski; wie, kim był Mahomet; rozumie pojęcia: islam, Koran, muzułmanin, arabeska; wie, w którym wieku powstał islam	wymienia założenia islamu; wskazuje ziemie podbite przez Arabów; rozumie znaczenie roku 622	wymienia filary islamu; omawia politykę Arabów na podbitych terenach	rozumie, jakie znaczenie mieli Arabowie w przekazaniu potomnym dorobku starożytnych Greków	rozumie znaczenie handlu i wojen arabskich dla rozprzestrzeniania się osiągnięć innych kultur
20. Rycerstwo i system lenny	wie, kto mógł zostać rycerzem, przedstawia zadania rycerza; opowiada, na czym polegał system lenny	opisuje władzę króla w średniowieczu; przedstawia drogę od paza do rycerza oraz zadania związane z poszczególnymi stopniami; rozumie pojęcia: wasal, senior, lenno; opowiada o zamku i jego	rozumie pojęcie immunitet; opowiada o ceremonii nadawania lenna; wie, na czym polegała kultura rycerska	rozumie przyczyny i skutki powstania systemu lennego	omawia rolę króla w systemie lennym; rozumie, jaki wpływ miał system lenny na pozycję króla i sytuację wewnętrzną w państwie

		roli jako siedziby możnowładcy			
21. Średniowieczna wieś	wie jak wyglądało życie na wsi średniowiecznej; dostrzega różnice między panem a poddanymi	zna narzędzia używane do pracy na roli w okresie średniowiecza; wie, na czym polegało osadnictwo	wymienia obowiązki chłopów i pana; wskazuje nowe sposoby uprawiania ziemi	rozumie znaczenie osadnictwa dla właściciela ziemi; rozumie znaczenie pogody dla życia na wsi	rozumie wpływ nowych metod uprawiania ziemi i nowych narzędzi na życie mieszkańców wsi
22. Średniowieczne miasto	wie, czym zajmowali się mieszkańcy miast; potrafi opisać wygląd średniowiecznego miasta	wie, jakie grupy społeczne mieszkaly w średniowiecznych miastach; rozumie pojęcia: cech, mistrz, czeladnik; wymienia funkcje miast	opowiada o procesie lokowania miasta i jego cechach; rozumie, jakie znaczenie miały cechy	rozumie, dlaczego właściciele ziemi dążyli do lokowania miast; opisuje samorząd miasta w średniowieczu	przedstawia podobieństwa i różnice między miastem współczesnym a średniowiecznym
23. Kościół i kultura na zachodzie Europy	wymienia style architektoniczne średniowiecza; wie, co się działo na uniwersytecie; wie, czym się zajmowali zakonnicy	wymienia przykłady średniowiecznych zakonów; wie, gdzie powstał pierwszy zakon, zna jego założyciela; rozumie zasadę „Módl się i pracuj”	wymienia najstarsze uniwersytety; rozumie rolę uniwersytetu; wie, czym zajmowali się dominikanie i franciszkanie	rozumie wpływ duchowieństwa i chrześcijaństwa na życie w średniowiecznej Europie	porównuje rolę zakonów w średniowieczu i we współczesności
24. Spór cesarstwa z papieżem	wie, kto został cesarzem w 962 r. wie, czego dotyczył spór między papieżem a cesarzem	wie, kim byli: Henryk IV i Grzegorz VII; rozumie pojęcie konkordatu wormacki;	rozumie określenie „pójść do Kanossy” i zna jego genezę	rozumie znaczenie koronacji cesarskiej Ottona I; rozumie przyczyny sporu między papieżem a cesarstwem;	rozumie znaczenie konkordatu w Wormacji dla stosunków między Kościołem a państwami średniowiecznej Europy

		opowiada o etapach sporu między papieżem a cesarzem; wymienia założenia reformy kościoła zaproponowane przez klasztory benedyktyńskie		rozumie przyczyny zmian zaproponowanych przez klasztory benedyktyńskie	
26. Narodziny państwa polskiego	wie, kim był Mieszko I; wie, kiedy Polska przyjęła chrzest	wymienia największe plemiona zamieszkujące ziemie polskie; opowiada o tworzeniu państwa polskiego; opowiada o przyjęciu chrztu	wie, kiedy była bitwa pod Cedynią; rozumie znaczenie podbojów dla tworzenia państwa Mieszka	wskazuje przyczyny i skutki przyjęcia chrześcijaństwa	analizuje zmiany spowodowane przez chrzest w kontekście międzynarodowego położenia Polski
27. Panowanie Bolesława Chrobrego	wie, kto był następcą Mieszka I; wie, kim był św. Wojciech; wie, w którym roku Bolesław Chrobry został królem i kiedy był zjazd w Gnieźnie	wie, kto i kiedy brał udział w zjeździe gnieźnieńskim; opowiada o misji biskupa Wojciecha; wie, z kim Bolesław Chrobry toczył wojny i zna rezultat tych wojen	wskazuje przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego	rozumie znaczenie powołania pierwszego arcybiskupstwa na ziemiach polskich	rozumie, jak koronacja wpłynęła na sytuację Polski w Europie
28. Upadek i odbudowa państwa pierwszych Piastów	wie, jaka dynastia sprawowała rządy w średniowiecznej Polsce; wie, kim byli Mieszko II, Bolesław Śmiały, Kazimierz	wymienia problemy Polski w I połowie XI w.	wymienia przyczyny problemów Polski w XI w.; wskazuje działania mające na celu poprawę sytuacji Polski podejmowane przez kolejnych władców	rozumie przyczyny problemów wewnętrznych państwa polskiego	wskazuje skutki koronacji Bolesława Śmiałego i zamordowania biskupa Stanisława

	Odnowiciel				
31. Rozbicie dzielnicowe	wie, co oznaczał podział Polski na dzielnice	zna sąsiadów Polski w okresie rozbicia dzielnicowego; wie, z kim walczyli Polacy w okresie rozbicia dzielnicowego, i zna efekty tych walk	wie, w jaki sposób układały się stosunki z sąsiadami Polski w okresie rozbicia dzielnicowego; opisuje proces budowania państwa krzyżackiego	wymienia skutki testamentu Bolesława Krzywoustego; wskazuje skutki stosunków Polski z sąsiadami	wskazuje skutki rozbicia dzielnicowego na różnych płaszczyznach
32. Społeczeństwo i gospodarka Polski dzielnicowej	wymienia stany w społeczeństwie polskim; wie, na czym polegała kolonizacja; zna pojęcie trójpolówka	opowiada o procesie kolonizacji na prawie niemieckim; wymienia zajęcia różnych stanów	rozumie znaczenie zmian w rolnictwie dla życia ludzi	analizuje znaczenie kolonizacji dla rozwoju gospodarczego; wskazuje, w jaki sposób kształtował się samorząd na wsi, a jak w mieście	rozumie, w jaki sposób ukształtowały się poszczególne grupy społeczne w Polsce
33. Odbudowa Królestwa Polskiego	wie, kto i kiedy zjednoczył ziemie polskie; wie, jakie ziemie Polska utraciła na rzecz Krzyżaków	wymienia kolejnych władców Polski; wie, kiedy Polska utraciła Pomorze Gdańskie; wskazuje wydarzenie uznawane za zakończenie rozbicia dzielnicowego	wskazuje przyczyny zjednoczenia ziem polskich, rozumie znaczenie utraty Pomorza;	opowiada o próbach odzyskania utraconych ziem	rozumie znaczenie zjednoczenia ziem polskich dla zmiany położenia międzynarodowego Polski
34. Polska Kazimierza Wielkiego	wie, kto był ostatnim królem Polski z dynastii	wymienia działania Kazimierza Wielkiego w	rozumie znaczenie powołania Akademii Krakowskiej;	omawia znaczenie pokoju z Krzyżakami i Czechami dla	

	Piastów; rozumie powiedzenie „Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną.”	różnych dziedzinach; wie, kiedy została utworzona Akademia Krakowska	omawia, w jaki sposób Kazimierz Wielki rozwiązał problemy z Czechami i Krzyżakami	Polski	
35. Polska w unii z Węgrami i Litwą	wie, z kim Polska zawarła unie w XIV w.; wie, kim byli: Jadwiga i Władysław Jagiełło; rozumie pojęcie: Krzyżacy; wie, jaki był rezultat bitwy pod Grunwaldem, wie, kto w niej walczył; zna nazwę dynastii, która rządziła Polską od 1385 roku; wie, kiedy Polska odzyskała Pomorze Gdańskie	omawia przyczyny zaproszenia Krzyżaków do Polski; opowiada o zawarciu unii Polski z Węgrami i Litwą; opowiada o chrzcie Litwy i tzw. wielkiej wojnie z Krzyżakami; wie, dlaczego doszło do wojny z Krzyżakami w 1409 r.; wie, jakie były efekty drugiego pokoju toruńskiego;	rozumie przyczyny zawarcia przez Polskę unii z Litwą; wie, dlaczego doszło do wielkiej wojny z Krzyżakami; zna postanowienia pierwszego pokoju toruńskiego	opisuje proces budowania państwa krzyżackiego; rozumie znaczenie przywileju koszyckiego; rozumie znaczenie odzyskania Gdańska dla Polski	analizuje zmiany zachodzące w państwie polskim pod wpływem unii z Litwą
37. Monarchia stanowa w Polsce	wie, z jakich izb składał się sejm i kto w nim zasiadał; rozumie pojęcie szlachta	rozumie pojęcia: przywilej, sejm walny, konstytucja nihil novi, elekcja; wie, na czym polegała monarchia stanowa	wie, kiedy zebrał się pierwszy polski sejm; opowiada o kształtowaniu się monarchii stanowej;	rozumie okoliczności nadawania przywilejów, wskazuje ich konsekwencje; wymienia treść przywilejów nadanych szlachcie	omawia funkcjonowanie monarchii stanowej, dostrzega różnice między monarchią stanową a patrymonialną